

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף קח

אפילו יושבת באפריון: ב'כסא כלה', ונושאים אותה מבית אביה לבית בעלה לערוך שם את החופה, ומיאנה בקידושין – זהו מיאון. והיחידוש שלא אומרים שאם היא באמת ממאנת שתקום ותלך ולא תגיע לחופה.

אפילו היו אורחים: והיחידוש שהיא אומרת זאת שלא בפני עדים, מכיון שהאורחים לא יגלו זאת לבעלה.

אפילו שיגרה בעלה אצל חנוני: שתביא לו משהו ששיך לו, ואמרה לחנוני 'איני מעוניינת בעלי' – זהו מיאון. והיחידוש שהחנוני הוא אדם יחיד. ועוד, שהיה מקום לחשוב שהיא אומרת את הדברים בגלל כעסה על בעלה שהטריח אותה.

*

קטנה שלא מיאנה ועמדה ונישאת: בעצם הנישואין היא ממאנת בבעלה הראשון, ואין צורך שתאמר בפירוש שהיא ממאנת אלא מספיק גילוי דעת. הגמרא מסתפקת: האם רבי יהודה בן בתירה סובר כן רק אם התחתנה (שזהו מעשה אישות גמור), או אפילו אם התקדשה ועדיין לא נישאה, הקידושין נחשבים למיאון?

תא שמע.. הלכה כרבי יהודה בן בתירא: היינו בנישואין ובקידושין. ומכאן מוכח א. שרבנן חולקים עליו בשניהם. ב. שהלכה כמותו בשניהם.

ואכתי תיבעי לך: אך עדיין יש להסתפק בדבריו: האם רק כאשר היתה מקודשת לראשון מועילים קידושין ונישואין חדשים כמיאון בבעל הראשון, אבל אם היתה נשואה לראשון (שנישואין הם קשר חזק יותר מקידושין) לא יועילו?

ת"ש דכלתיה דאבדן: כלותיו הקטנות של אבדן מרדו בבעליהן - בניו. רבי שלח זוג תלמידי חכמים בשביל לבדוק האם הן עדיין עומדות במריין. נשים שהיו בסביבה ראו את הזוג מגיע וסברו שהם הבעלים שחזרו הביתה, וסיפרו לשתי הכלות 'הבעלים שלכן

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



הגיעו'. אמרו להן הכלות 'שהם יהיו הבעלים שלכן'.. אמר רבי הם גילו דעתן שהם ממאנות אף שלא אמרו זאת בפירוש. לכאורה מדובר היה שם בכלות שהיו נשואות.

*

למדנו במשנה רב אלעזר אין מעשה קטנה כלום אלא כמפותה וכו'

ולא מצאתי אדם שהשווה מדותיו בקטנה כרבי אלעזר: רבי אלעזר הוא היחיד שהשווה את כל דיניה של הקטנה – כמפותה בעלמא ואל כנשואה.

ועומדת מחיקו וטובלת ואוכלת בתרומה: בת כהן קטנה, לאחר ששימשה עם בעלה הישראל, טובלת ואוכלת לערב בתרומה. כלומר שאינה נשואה לו כלל.

מאי חלק: הגמרא מקשה מהו החילוק שרבי יהושוע עשה בדיניה של הקטנה? - שאם הוא נתן לה דינים כאשתו לכל דבר, מדוע היא יוצאת במיאון ולא בגט? אלא הרי גם רבי אלעזר לא השווה אותה לכל הדינים - כי אם אינה אשתו כלל, מדוע היא צריכה בכלל למאן בשביל לצאת ממנו?

אלא בכדי תיפוק: הגמרא מתרצת: רבי אלעזר השווה את כל דיניה, אמנם בכל אופן לא יתכן שהיא תצא מבעלה ללא כלום ולכן צריכה למאן.

*

למדנו במשנה רבי אליעזר בן יעקב אומר כל עכבה שהיא מן האישי - כאילו היא אשתו, שאינה מן האישי - כאילו אינה אשתו. הגמרא מבארת את דבריו:

תבעוה להינשא: אם הציעו לקטנה הנשואה שידוך אחר, ואמרה שאינה מוכנה בגלל בעלה – צריכה מיאון. אבל אם אמרה אני לא מוכנה כי השידוך אינו ראוי בשבילי – אינה צריכה מיאון, כי זהו כבר גילוי דעת שאינה מעוניינת בו.

נתן לה גט: מכיון שהיא לא מיאנה בו אלא יצאה בגט - נראה הדבר כמו נשואין גמורים, ולכן אסורים בקרוביהם ונפסלה מהכהונה. אבל אם מיאנה בו - מותרים בקרובים וכשרה לכהונה, כי התברר שהנישואין הראשונים לא היו כלום.

הא קתני לקמן: והרי זו משנה מפורשת (המשנה הסמוכה), ומדוע יש צורך למשנה הבאה לכתוב זאת שוב? התשובה היא שהמשנה הבאה מפרשת את דברי המשנה הקודמת.

משנה: הממאנת באיש, הוא מותר בקרובותיה וכו': כיון שהמיאון עוקר את הנישואין למפרע, ונמצא שלא היתה נשואה אליו מעולם, ולכן הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו וכו'.

נתן לה גט, הוא אסור בקרובותיה וכו': ואפילו שהיא קטנה הרי היא ככל אשה גרושה.

נתן לה גט והחזירה, מיאנה בו ונשאת לאחר וכו': אברהם נשא את שרה שהיא יתומה קטנה < אח"כ נתן לה גט < אח"כ החזירה ונשאה שוב < שרה ממאנת בו ויוצאת < שרה נישאת ליצחק < שרה מתאלמנת או מתגרשת מיצחק. במקרה זה מותר לשרה לחזור לאברהם ואין כאן את האיסור של 'מחזיר גרושתו', לפי שלאחר שהוא נתן לה גט הוא החזיר אותה והיא מיאנה בו, והמיאון הזה מגלה שהיא קטנה שאין נישואיה נישואין והוא מבטל את הקידושין למפרע, ונמצא שאין גיטה גט והרי היא כמי שלא נישאת לאברהם מעולם. (= כלומר שהמיאון של הפעם השניה מבטל את הגט של הפעם הראשונה. אבל אם לאחר שאברהם נתן לה גט היא נישאת ליצחק ואח"כ היא התאלמנה או התגרשה, הרי שאברהם לא יכול להחזיר אותה משום האיסור של 'מחזיר גרושתו').

מיאנה בו והחזירה, נתן לה גט ונשאת לאחר וכו': אברהם נשא את שרה שהיא יתומה קטנה < שרה ממאנת בו ויוצאת < אברהם מחזיר את שרה < אברהם נתן לה גט < שרה נישאת ליצחק < שרה מתאלמנת או מתגרשת מיצחק. במקרה זה אברהם לא יכול להחזיר אותה משום האיסור של 'מחזיר גרושתו'.

זה הכלל וכו': כלומר אפילו אם בעלה גירשה והחזירה ומיאנה הרבה פעמים, הדבר תלוי - אם נישאת למישהו אחר מתוך גט אינה יכולה לחזור לבעלה הראשון, ואם נישאת למישהו מתוך מיאון מותרת לחזור לבעלה הראשון.

הממאנת באיש, ונישאת לאַחַר וגרשה, לאַחַר ומיאנה בו, לאַחַר וגרשה, [לאַחַר ומיאנה בו, -ע"פ הגהת הב"ח] וכו': אברהם נשא את שרה שהיא יתומה קטנה < שרה מיאנה בו < שרה נישאת ליצחק < יצחק גירשה < שרה נישאת ליעקב < שרה ממאנת בו < שרה נישאת לראובן < ראובן מגרשה < שרה נישאת לשמעון < שרה ממאנת בו. במקרה זה כל מי ששרה יצאה ממנו ע"י גט אסורה לחזור אליו משום 'מחזיר גרושתו', ומי ששרה יצאה ממנו במיאון יכולה לחזור אליו.

(המשך בדף הבא ↓)

גמרא: למדנו במשנה: 'נתן לה גט והחזירה, מיאנה בו, ונשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה, מותרת לחזור לו' - לבעלה הראשון. כי המיאון שהיה לאחר הגט ביטל את כל הנישואין הקודמים (אפילו שהמיאון נעשה בנישואין השניים).

ורמינהו: הגמרא מקשה מהסיפא של המשנה 'הממאנת באיש, ונישאת לְאָחַר וגרשה, לְאָחַר ומיאנה בו... כל שיוצאה הימנו בגט אסורה לחזור לו'. מוכח שהמיאון שלאחר הגט לא ביטל אותו?

תברא: שבור את המשנה לשני תנאים שונים, כל אחד אמר חלק אחר.

ומאי שנא מיאון דחבריה: הגמרא מקשה על קושייתו של רבא: מה ההבדל בין מיאון שלו שמבטל גט שלו, למיאון של חבירו שלא מבטל גט של חבירו? שבמיאון של חבירו אנו חוששים שאם הוא יבטל את הגט שלו, מכיון שהבעל הוציאה מרצונו, הוא יחזור בו וילך לפתות אותה ברמיזותיו וקריצותיו שתמאן בבעל השני ותחזור אליו. ולכן חסמו לו את האפשרות הזאת.

אם כן גם המיאון שלו אחרי גט שלו – לא יועיל שתוכל לחזור לו, כי אז יש לחשוש שילך לפתות את הבעל השני שתמאן בו ותחזור אליו?

הא כבר שבשא: הגמרא מתרצת הרי הוא כבר עשה זאת פעם אחת - שהחזירה לאחר הגט, ובכל אופן היא מיאנה בו, ואם כן אין לו מה לפתות אותה שוב.

לפי זה חוזרת קושייתו של רבא על הקושיא שהקשתה הגמרא בתחילה – הרי יש הבדל בין המקרים? ולכן הגמרא מציבה קושייה אחרת:

אלא אי קשיא דחבריה אדחבריה: ברישא כתוב: 'מיאנה בו והחזירה, נתן לה גט ונשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה אסורה לחזור לו'. משמע שרק אם נתגרשה או נתאלמנה אסורה לחזור לראשון, אבל אם היתה ממאנה היתה מותרת לו. כלומר שמיאון שלה בחבירו מבטל גט שלו.

ואילו בסיפא כתוב: 'הממאנת באיש, ונישאת לְאָחַר וגרשה, לְאָחַר ומיאנה בו... כל שיוצאה הימנו בגט אסורה לחזור לו' כלומר שמיאון שלה בחבירו לא מבטל גט שלו?

כגון ששילשה בגיטין: בסיפא מדובר ששלוש פעמים הוציאו אותה בגט (אף שבמשנה כתוב שנתגרשה רק פעמיים), ומשכך היא כבר נראית כגדולה שלא שייך בה מיאון. אבל ברישא מדובר שהתגרשה רק פעם אחת.

רבי אלעזר תירץ 'תברא' המשנה נחלקת לשני תנאים. הגמרא מבררת 'מאן תנאי' (= ע"פ גירסת הגהות וציונים) - מיהם התנאים הללו:

מאי דכתיב מימינו בכסף שתינו: על איזה מקרה נאמר הפסוק הזה באיכה?

בשעת הסכנה שאסרו לעסוק בתורה ועלתה השאלה: מה הדין קטנה שיצאה מהראשון בגט ומהשני במיאון האם מותרת לחזור לראשון? ושכרו אדם בכסף רב שישאל את רבי עקיבא.

אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי לזו לא הוצרכנו: ברור שהיא מותרת לראשון. שהרי אם מיאון מתיר לה איסור אשת איש - להתחתן עם בעל אחר, ודאי שיתיר לה איסור לאו - לחזור לבעלה אחרי שהתגרשה ונישאת. אלא השאלה ששאלו את רבי עקיבא היתה אחרת כדלהלן.

על כל פנים נמצאה מחלוקת תנאים האם מותרת לחזור לראשון או לא: לדעת רב (הנחשב כמו תנא) אסורה ולדעת רבי ישמעאל ברבי יוסי מותרת.